

Innst. 335 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:107 S (2009–2010)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Siri A. Meling, Line Henriette Hjemdal og Borghild Tenden om etablering av et test- og demonstrasjonsprogram «Demo 2020», for havvindteknologi i Norge

Til Stortinget

Sammendrag

Sammenlignet med andre land har Norge en spesiell energisituasjon. Norges elektrisitetsproduksjon er basert på fornybar energi, og det er fremdeles god tilgang på fornybare energiresurser på land som kan tas i bruk og som er rimeligere enn havbasert fornybar energi. Med dagens kostnadsnivå for utbygging av havenergi utenfor kysten av Norge, ikke minst flytende produksjon, er det ikke realistisk å se for seg en storstilt utbygging av havenergi i Norge med det første. Det er likevel viktig at Norge bidrar til å utvikle konkurranseevnen innen havbasert energi og at norske selskaper får anledning til å bygge opp kompetanse gjennom prosjekter ute.

Siden det ikke finnes et norsk hjemmemarked for denne industrien, er det, etter forslagsstillernes mening, nødvendig å etablere et nasjonalt test- og demonstrasjonsprogram for å gi industrien nødvendige referanser slik at man kan bli kvalifisert for å levere til de europeiske markedene. Samtidig vil et slikt program være nødvendig for å kommersialisere og industrialisere FoU-resultatene fra forskningssettene.

Et slikt program bør, etter forslagsstillernes mening, iverksettes senest i løpet av 2011.

Norske myndigheter har bevilget midler til to forskningssentre på havvindenergi (Nowitech i Trondheim og Norcowe i Bergen). I tillegg støtter Innovasjon Norges Arenaprogram to prosjekter for å utvikle slagkraftige industriklynger av leverandørindustri til havvindteknologi – den ene med base i Midt-Norge og den andre på Vestlandet.

Disse fire har innledet et unikt samarbeid, og vil etter hvert utvikle en nasjonal industri- og forskningsklynge som foreløpig strekker seg fra Verdal til Kristiansand, og inkluderer mer enn 100 bedrifter, fem universiteter og fire forskningsinstitutter. Dette «firkløveret» samarbeider om å utvikle og kvalifisere norsk industri slik at internasjonale markedsposisjoner innen havvindteknologi kan videreutvikles. Dette ønsker de å realisere gjennom Demo 2020, som skal være en arena for test- og demonstrasjonsprosjekter.

Et helhetlig og integrert demonstrasjonsprogram vil gi et tett samarbeid mellom leverandørindustrien, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og utviklere av vindparker. Demo 2020 bør sikte seg inn på å kvalifisere norsk teknologi og tjenester til de store markedene i Tyskland og Storbritannia, hvor leverandørkvalifisering og anskaffelser kommer for fullt i 2013 og utover.

Følgende forslag fremsettes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at et statlig støttet test- og demonstrasjonsprogram, 'Demo 2020', for havvindteknologi i Norge, der også næringslivet deltar i finansieringen slik at det kan settes en øvre grense for det statlige bidraget, etableres i løpet av 2011 for å bidra til at norske kompetansemiljøer og norsk industri i større grad kvalifiseres til å kunne delta i leveranser i forbindelse med utbyggingen av havenergi i Europa.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til representantforslag Dokument 8:107 S. (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Siri A. Meling, Line Henriette Hjemdal og Borghild Tenden om etablering av et test- og demonstrasjonsprogram «Demo 2020» for havvindteknologi i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det har vært stor aktivitet innen havvindområdet i Norge de siste årene. Ot.prp. nr. 107 (2008–2009) Om lov om fornybar energiproduksjon inneholder en strategi for produksjon av havenergi.

Som ledd i oppfølgingen av Klimaforliket viser flertallet til at regjeringen har økt forskningsbevilgningen til fornybar energi og karbonfangst og -lagring med 600 mill. kroner i perioden 2008–2009. Flertallet har merket seg at regjeringen også har opprettet to forskningssentre for miljøvennlig energi på havvind.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det i klimaforliket var enighet om at det opprettes et demonstrasjonsprogram for utvikling og introduksjon av nye fornybare energiteknologier offshore med en ramme på 150 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009. Det var videre enighet om at det skal lages en nasjonal strategi for kraftproduksjon fra havmøller og andre marine fornybare energikilder. Strategien som ble presentert i Ot.prp. nr. 107 (2008–2009) var en oppfølging av dette.

Komiteen viser også til at Enova har opprettet et eget demonstrasjonsprogram for ny teknologi med en ramme på 250 mill. kroner i 2010. Ordningen har bl.a. støttet Statoils Hywind-demonstrasjonsprosjekt utenfor Karmøy og Sways planlagte 10 MW-turbin.

Komiteen har merket seg at havbasert vindkraft er et marked som vil kunne vokse betydelig i årene framover, og som kan åpne nye muligheter for norsk næringsliv. Norge har en unik kompetanse innenfor blant annet offshore og maritim sektor som,

etter komiteen sitt syn, kan ha en betydelig overføringsverdi til utbygging av havbasert vindkraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser i denne forbindelse til at den maritime næringen har et antatt konkurransefortrinn som bør utnyttes, da verdikjeden i all hovedsak er etablert som en viktig industriell klynge. Et sterkt fokus på effekten av klyngeverdien vil kunne medføre at flere i den maritime næringen vil kunne gå inn i vindkraft offshore.

Komiteen har med tilfredshet registrert at General Electric (GE) vil gjøre Norge til et sentralt land i selskapets satsing på havvind, når det etablerer et forsknings- og teknologisenter for havvind i Oslo, i tillegg til å produsere og vedlikeholde testturbiner i Verdal i Nord-Trøndelag.

Komiteen er videre kjent med at et konsortium bestående av bl.a. Statkraft og Statoil er tildelt rettigheter for å bygge havvindparker på Doggerbank utenfor Storbritannia, noe som åpner muligheter for blant annet norske verft og teknologiselskaper. Komiteen ser tildelingen som en bekreftelse på at norsk kompetanse innenfor offshore og fornybar energi er etterspurt når havvind skal utbygges.

Komiteen er opptatt av at GIEK (Garantiinstituttet for eksportkreditt) aktivt skal kunne følge opp norske verft og teknologiselskaper som går inn i prosjekter innen fornybar energi, også prosjekter til havs, med et godt og tilpasset garantitilbud.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at regjeringen har lagt til rette for dette.

Komiteen vil legge vekt på at norske kompetansemiljøer gis best mulig forutsetninger for å innta en ledende posisjon i utviklingen av framtidige havvindsprosjekter internasjonalt. Komiteen er derfor opptatt av at regjeringen følger situasjonen nøye og legger til rette for at gode resultater kan oppnås på dette området.

Komiteen peker på at det i Europa, særlig i Tyskland og Storbritannia, foreligger store planer for utbygging av vindkraft til havs. Dette er fulgt opp med økonomiske tilskuddordninger som gjør det attraktivt for bedrifter å investere i slik produksjon. Det er anslått et marked på mellom 700 og 900 mrd. kroner som skal investeres i energiproduksjon fra havvindmøller i Europa. Dette er et marked også norske bedrifter og kompetansemiljøer posisjonerer seg for.

Komiteen peker videre på at sammenlignet med andre land har Norge en spesiell energisituasjon. Norges elektrisitetsproduksjon er basert på fornybar energi, og det er fremdeles god tilgang på fornybare energiressurser på land som kan tas i bruk og som er rimeligere enn havbasert fornybar energi. Med dagens kostnadsnivå for utbygging av havenergi utenfor kysten av Norge, ikke minst flytende produksjon, er det ikke realistisk å se for seg en storstilt utbygging av havenergi i Norge med det første. Det er imidlertid etter komiteens mening likevel viktig at Norge bidrar til å utvikle konkurranseevnen innen havbasert energi og at norske selskaper får anledning til å bygge opp kompetanse gjennom prosjekter ute.

Siden vi ikke har et norsk hjemmemarked for denne industrien, er det etter komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkepartis mening nødvendig å etablere et nasjonalt test- og demonstrasjonsprogram for å gi industrien nødvendige referanser slik at man kan bli kvalifisert for å levere til de europeiske markedene. Samtidig vil et slikt program være nødvendig for å kommersialisere og industrialisere FoU-resultatene fra forskningssentrene.

Et slikt program bør etter disse medlemmers mening iverksettes senest i løpet av 2011.

Komiteen viser til at norsk næringsliv og norske forskningsmiljøer er verdensledende innen en rekke disipliner som er relevante for den storstilte utbyggingen av vindkraft på britisk og tysk sektor av Nordsjøen – for eksempel innen marine operasjoner, marine strukturer, marin logistikk, marine kraftsystemer, og drift og veldikehold offshore.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker på at det imidlertid ikke er fullkommen konkurranse. Selv om norsk næringsliv har et godt utgangspunkt, er det ikke sannsynlig at man vil komme i posisjon til å levere uten et samordnet test- og demoprogram, med unntak for enkelte store aktører som har erfaring med å operere på eksportmarkedet.

Disse medlemmer vil peke på følgende faktorer som hindrer en inntreden i markedet:

- Referanser på havvindprosjekter er sentralt for å bli kvalifisert tilbyder. Mens selskaper i andre land har etablert referanser gjennom nasjonale demoprogram og kommersielle prosjekter de siste 20 årene, har man ikke hatt liknende prosjekter i Norge. Dette er spesielt problematisk

ettersom hvert enkelt prosjekt nå er veldig stort. Det setter enda større krav til referanser.

- Havvind er fortsatt en ung bransje, der de teknologiske løsningene ikke fullt ut er industrielt modne. Det er vanskelig å tenke seg at markedet kan håndtere den store risikoen med å kvalifisere ny teknologi uten at myndighetene bidrar.
- Det mangler i de fleste sammenhenger etablerte relasjoner mellom kunder og leverandører.
- Bransjen er umoden i forhold til kontraktsstandarder, sertifisering og lignende. Dette er et betydelig handicap for norsk leverandørindustri som ikke har fått anledning til å trene seg opp på mindre prosjekter.
- Erfaring viser at myndigheter prøver å tilrettelegge sine rammebetingelser slik at utstyrsleveranser kommer fra egen industri. Skal norsk industri være konkurransedyktige i andres hjemmemarkedet, stiller dette ekstra store krav til gode referanseprosjekt i Norge.

Disse medlemmer vil derfor understreke at for norsk industri og norske kompetansemiljøer haster det med å kunne komme i posisjon i forhold til utbyggingene i Europa. For disse hjelper det ikke å sitte og vente på et hjemmemarked. Derfor haster det også med å få på plass et norsk test- og demonstrasjonsprogram, Demo 2020, som gjør at norske miljøer har mulighet til å prøve ut nye teknologiske løsninger samt skaffe seg referanseprosjekt i kampen om oppdrag i utlandet.

Disse medlemmer peker på at Demo 2020, som en arena for test- og demonstrasjonsprosjekter, skal sikre følgende:

- Være et utstillingsvindu for relevant norsk teknologi og tjenester, og samtidig sikre relevante referanser for å komme inn i internasjonale markeder.
- Sikre en helhetlig tilnærming til utstyrs-, komponent- og tjenesteutvikling slik at disse lett kan integreres i større vindkraftprosjekt.
- Skape grunnlag for utbyggingsprosjekter nasjonalt og internasjonalt gjennom utvikling og kvalifisering av mer konkurransedyktig og kostnads-effektiv teknologi og tjenester.
- Skape nye produkter og tjenester for et globalt marked, og dermed konsolidere og etablere arbeidsplasser i Norge.
- Sikre forskningsmiljøene muligheter for uttesting av komponenter og utstyr under reelle betingelser, samt tilgang på data for å verifisere modeller og teorier.
- Overføre forskningsresultater til industriell realisering.

- Utvikle havvindspesifikk utbyggings- og driftserfaring hos norske energiselskap.
- Sikre Norges ledende posisjon innen flytende havvindenergi.

Disse medlemmer peker på at et helhetlig og integrert demonstrasjonsprogram vil gi et tett samarbeid mellom leverandørindustrien, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og utviklere av vindparker. Demo 2020 bør sikte seg inn på å kvalifisere norsk teknologi og tjenester til de store markedene i Tyskland og Storbritannia, hvor leverandørkvalifisering og anskaffelser kommer for fullt i 2013 og utover.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at et statlig støttet test- og demonstrasjonsprogram, 'Demo 2020', for havvindteknologi i Norge, der også næringslivet deltar i finansieringen slik at det kan sette en øvre grense for det statlige bidraget, etableres i løpet av 2011 for å bidra til at norske kompetansmiljøer og norsk industri i større grad kvalifiseres til å kunne delta i leveranser i forbindelse med utbyggingen av havenergi i Europa.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber regjeringen bidra til at et statlig støttet test- og demonstrasjonsprogram, «Demo 2020», for havvindteknologi i Norge, der også

næringslivet deltar i finansieringen slik at det kan settes en øvre grense for det statlige bidraget, etableres i løpet av 2011 for å bidra til at norske kompetansmiljøer og norsk industri i større grad kvalifiseres til å kunne delta i leveranser i forbindelse med utbyggingen av havenergi i Europa.

Uttalelse fra energi- og miljøkomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 3. juni 2010 oversendt energi- og miljøkomiteen til uttalelse. Energi- og miljøkomiteen viser i sitt brev til næringskomiteen av 4. juni 2010 til de respektive partiers merknader i innstillingen, og har ikke merknader til innstillingen utover dette.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:107 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Siri A. Meling, Line Henriette Hjemdal og Borghild Tenden om etablering av et test- og demonstrasjonsprogram «Demo 2020», for havvindteknologi i Norge – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 8. juni 2010

Terje Aasland

leder

Else-May Botten

ordfører

Vedlegg**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 12. mai 2010****Dokument 8:107 S (2009-2010) Representantforslag fra Ketil Solvik Olsen, Siri A Meling, Line Henriette Hjemdal og Borghild Tenden om etablering av et test- og demonstrasjonsprogram - Demo 2020 - for havvindteknologi i Norge**

Jeg viser til Næringskomiteens oversendelse av Representantforslag nr. 8:107 S (2009-2010) av 6.mai 2010, fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Siri A. Meling, Line Henriette Hjemdal og Borghild Tenden om etablering av et test- og demonstrasjonsprogram "Demo 2020", for havvindteknologi i Norge. Forslaget ble oversendt departementet 6. mai med frist for vurderinger innen 21. mai. I brev av 11. mai bes departementet om å gi vurderinger i løpet av 12. mai.

Forslaget lyder som følger:

"Stortinget ber regjeringen bidra til at et statlig støttet test- og demonstrasjonsprogram, «Demo 2020», for havvindteknologi i Norge, der også næringslivet deltar i finansieringen slik at det kan sette en øvre grense for det statlige bidraget, etableres i løpet av 2011 for å bidra til at norske kompetansemiljøer og norsk industri i større grad kvalifiseres til å kunne delta i leveranser i forbindelse med utbyggingen av havenergi i Europa."

Regjeringen er opptatt av å få frem fornybar energi. I regjeringsplattformen for stortingsperioden 2009-2013 har vi lagt store ambisjoner for en miljøvennlig energi- og næringspolitikk.

Det er betydelig interesse for forskning, utvikling og utbygging av vindkraft i Norge. Det samme gjelder deltakelse i, og leveranser til, utbyggingsprosjekter i andre land. Norge har energiresurser og flere store selskaper med en bred aktivitet på området. Regjeringen ønsker å bygge oppunder denne utviklingen. Satsing på forskning, utvikling og fullskala demonstrasjon, og en egen lov om havenergi er sentrale elementer i arbeidet.

Havenergiloven og nasjonal strategi for fornybar energiproduksjon til havs

Havenergi er et område der potensialet kan være stort for både eksport av teknologi og fremtidig kraftproduksjon fra fornybare energikilder i Norge. Dette er bakgrunn for at vi la frem en nasjonal strategi og en lov om fornybar energiproduksjon til havs (havenergiloven) i fjor sommer som i mars d.å. ble vedtatt av Stortinget gjennom Prop. 8 L (2009-2010). Gjennom vedtak av havenergiloven er det etablert et

regime med åpning av arealer for konsesjonssøknader om vindkraft til havs. Som en oppfølging av dette er det satt ned en direktoratsgruppe ledet av NVE som blant annet skal se på hvilke områder innenfor Norges havområder som kan være egnet for vindkraft til havs. Gruppen skal legge fram resultatet av dette arbeidet andre halvår 2010 og dette vil danne grunnlag for etterfølgende strategiske konsekvensutredninger. Gruppen skal også gjennomgå teknologistatus og kostnadsutvikling for vindkraft til havs samt status for FoU aktivitet i Norge og i Nordsjølandene.

Ved fremleggelse av strategien for fornybar energiproduksjon til havs har vi også gitt signal om at mindre vindkraftparker, som er ledd i utvikling og utprøving av teknologi, vil bli prioritert høyt av konsesjonsmyndighetene. Disse søknadene trenger ikke avvente det pågående arbeidet med å identifisere arealer, men kan behandles fortløpende. Vi har derfor lagt til rette for at miljøer som har til hensikt å prøve ut løsninger raskt kan få satt i gang sitt arbeid.

Kostnadene knyttet til havvind må reduseres og nye løsninger utvikles. Forskning, utvikling og demonstrasjon vil derfor fremdeles være viktigst for å fremme havbasert kraftproduksjon. Norges forskningsråd og Enova er regjeringens viktigste redskap i denne sammenhengen. Norges forskningsråd gir støtte til aktivitet som ligger tidlig i utviklingskjeden, og Enova gir støtte til fullskala demonstrasjon og kvalifisering av teknologi under reelle driftsbetingelser. Innovasjon Norge har også virkemidler som utfyller Enova og Forskningsrådet.

Nærmere om forskning og utvikling

Regjeringen har hevet forskningsbudsjettene til fornybar energi og karbonfangst og -lagring med over 600 millioner kroner siden 2007. Vindkraft er høyt prioritert. Vi har opprettet et nytt instrument, forskningssentre for miljøvennlig energi (FME). To av de åtte sentrene forsker på nye løsninger og bedre teknologi for havvind. Et tredje senter ser blant annet på konsekvensene ved økt integrasjon av vindkraft i kraftsystemet.

Med økte bevilgninger kan Norges forskningsråd i større grad også kunne støtte teknologier i prototypfasen slik at ny teknologi kan testes ut i mindre skala. Interessen for å få utviklet og prøvd ut løsninger som nærmer seg markedsintroduksjon er stor og Forskningsrådet har nå en stor portefølje av vindkraftprosjekter. Blant annet hadde RENERGI-programmet nylig en utlysning etter prosjekter som var rettet mot

”markedsnære brukerstyrte prosjekter i pilot-/test-fase som videreutvikler forskningsbasert teknologi med sikte på at teknologien skal tas i bruk”. Det ble levert inn 50 søknader, hvorav 13 var rettet mot havvind. Samtidig innvilget Forskningsrådet nylig en søknad fra FME-ene på havvind om testinfrastruktur for havvind tilsvarende 45 mill. kr. Midlene vil blant annet gjøre det mulig å få bygget en mindre flytende testturbin.

Nærmere om fullskala demonstrasjon

Representantene viser til behovet for å etablere et nasjonalt test- og demonstrasjonsprogram for å gi industrien nødvendige referanser slik at man kan bli kvalifisert for å levere til de europeiske markedene. Vi styrker nå særlig satsingen på havenergi. En del av denne er Enovas tematiske satsing for Fornybar marin kraftproduksjon som ble etablert i 2009. Regjeringen har tildelt Enova en særskilt rolle for fullskala demonstrasjon av nye teknologier. I regjeringsplattformen sier vi at ”ved opprettelsen av et felles sertifikatmarked skal Enovas innsats særlig rettes mot energieffektivisering, varme og utprøving av umodne teknologier”. Departementet vil i den forbindelse utarbeide nye resultatmål for Enova.

Departementet har også lagt opp til at fornybar marin kraftproduksjon skal være et prioritert område innenfor Enovas satsing på ny teknologi i 2010. Som en oppfølging av havenergi strategien bidrar Enova i arbeidet med å videreutvikle satsingen på demonstrasjon og teknologiutvikling fremover.

Prosjekttilfanget for fullskala demonstrasjon av anlegg har foreløpig vært begrenset. Siden 2007 har Enova, gjennom satsingen på demonstrasjon av umodne teknologier, tildelt over 237 millioner kroner til 7 havenergi prosjekter. Dette er prosjekter innen tidevann, bølge saltkraft og havvind. Fire av prosjektene er i drift, to forventes i driftsatt i løpet av sommeren 2010. I februar i år tildelte Enova 137 millioner kroner i støtte til Sway AS som skal demonstrere verdens største vindturbin fullskala. Enova har kunnet håndtere de aktuelle prosjektene innenfor budsjettet. Det er grunn til å tro at den store økningen i forskningsmidler og etablering av FME'ene, vil utløse nye prosjekter som krever et styrket støttere-gime for fullskala demonstrasjon. Regjeringen legger opp til å trappe opp innsatsen gjennom Enova på

dette området når elsertifikatmarkedet trer i kraft fra 2012.

Det er mange initiativ for utprøving av nye marine energiteknologier. Det er viktig at initiativene i størst mulig grad er koordinerte og at aktørene i bransjen samarbeider. Jeg er derfor positiv til de etablerte samarbeidstrukturene under FME-ene og Arenaprojektene for havvind.

Jeg vil legge til at Olje- og energidepartementet i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet i 2009 etablerte INTPOW - Norwegian Renewable Energy Partners. Gjennom INTPOW ønsker departementet å bidra til at energinæringen skal bli enda bedre i stand til å utnytte internasjonale markedsmuligheter. Vindkraft til havs faller naturlig inn under dette arbeidsområdet.

Nærmere om initiativ fra bransjen

Det er ikke bare regjeringen som har gått foran. Energibransjen, leverandørindustrien og forskningsmiljøene har tatt tydelige grep selv for at de skal ta del i utviklingen i markedene, særlig i Sørlige Nordsjø. Noen eksempler på dette er:

- General Electrics vedtak om å styrke sin aktivitet i Norge innen havvind. Dette er et bevis på at Norge har kompetanse og virkemidler som er attraktive for store industriaktører som ønsker å videreutvikle løsninger og teknologi for havvind.
- Norske selskaper som Statoil, Statkraft og Fred. Olsen er tungt inne i britiske vindkraftprosjekter. Sheringham Shoal, et prosjekt på 315 MW er nå under bygging utenfor kysten av Sørøst-England i regi av Statoil og Statkraft. Disse selskapene er også del av konsortiet Forewind, som ble plukket ut av britiske myndigheter til å videreutvikle Doggerbank. Fullt utbygget vil Doggerbank, ifølge Statoil, være verdens 4. største kraftprosjekt.
- Norsk leverandørbedrifter har allerede markert seg gjennom leveranser til prosjekter som Beatrice utenfor kysten av Skottland, Alpha Ventus i Tyskland, og Sheringham Shoal.

Det er liten tvil om at havvind vil være et stort vekstområde fremover, noe som åpner for store industrielle og energimessige muligheter.

